

28. sep. 1842

FAKTA

Dato:

28. sep. 1842

Sidetæl:

Dagbog A, side 56-58

Dagbogens placering:

Det kgl. Bibliotek NKS 4201, I, 4°

Trykt udgave:

Mogens Lebech (red.): Et Aar af mit Liv, København 1967, s. 97-98; Jesper Svenningsen (red.): Seks år af et liv. Johan Thomas Lundbye – Dagbøger om tro, skæbne, kunst og kærlighed, København 2018, s. 105-106

TRANSSKRIFTION

28 Sept.

Idag var Skuespiller Schneider¹ hos mig; han yttrede, da han saa det lille Anlæg, jeg har staaende af Bondegaaarden mellem Vinderød og Kassemose,² at han havde imod at see en velvedligeholdt Bondegaaard malet, han kunde ikke finde de rette Linier i Tagene kjønne – derimod syn-
•57• tes han bedre om saadanne Bygninger, naar de ere forfaldne, krumme og brøstfældige. Jeg veed meget vel, der har været en Tid, da man gik saa vidt, at [overstreget: næsten] kun snavsede Baggaarde faldefærdige Plankeværker o s v fandtes at være interessante Emner for Maleren. Jeg kommer derved til at tænke paa, at det rigtignok er sørgeligt at see, hvor alt næsten, hvad Nutiden opfører bliver prosaisk imod det ældre, saa man nødes til at gaa til Levningerne fra en tidligere Periode; men hvorfor fremstille dem i en ynkelig Forfatning – Jeg finder, det er Malerens Pligt at give sin Tid saavidt muligt, han kan jo dog ikke løsrive sig fra den godt, jeg mener Landskabs og Genremaleren fornemmelig, derfor bør han gaae Prosaen saa nær som muligt, uden at træde saa meget som en Fodbred uden for Poesiens hellige Enemærker. Og selv i vort afstumpede, caracteerløse Hverdagsliv gives der dog endnu Træk, som Kunstneren kan benytte, meget mere i Bondens Liv. Dog er det ikke som alt det Kjønne, alt det Karakteristiske gaaer mere og mere tabt uden at jeg kan øine, hvad Godt vi faa istedet. Seer man hen til f.Ex den simple Maade Bonden tidligere har smykket sine Bygninger, Porte, Vogne, ja endog Skoene havde en udhugget Række Huller over Vristen og Halslinningen paa hans Skjorte var udtunget, da finder man nu knap Spor deraf. Fordelingen af Meublerne i deres Stuer var saa eiendommelig, ogsaa den bliver efterhaanden forandret, Bænkene af Træ maa ikke sjældent vige for Sophaer – o s v. Det kan rigtignok skjære mig i Hjertet, det er som al Nationalitet skal nedbrydes, ja selve Forskjællen paa de forskellige Stænder, hvad •58• vel netop Folkeudviklingen stunder til. Hovedet kan maaskee finde det rigtigt, men Hjertet kan ikke glædes derved. Bliver Bonden civiliseret og raffineret taber han al sin Eiendommelighed, Trohjertighed – med Nationaldragten taber han sine Sagn og Minder, og hvad faaer han istedetfor: Kjøbstædernes halve Dannelse og hele Fordærvelse. Der gives Øieblikke, hvor jeg kunde ønske Kraft til at hæmme den store Maskines Gang, men det maa være min Blindhed, der gjør at jeg ikke kan see, at den dog driver Udviklingen frem med rolige og sikre Skridt, om end det for mig seer ud, som den havde taget Magten fra Styren og foer i rasende Fart mod Ødelæggelsen. Dog troer jeg at den store Mester har viselig indrettet det saa, at der er sørget for modvirkende Kræfter, der holde tilbage i Løbet. Til disse Kræfter lægger jeg vist mine ringe, thi jeg seer hellere tilbage end frem, og troer dog at gjøre min Nytte – Ingen Skabning er hensat paa Jorden uden i et vist Øiemed, "selv med den allermindste Fugl en Tanke fra Gud henfoer!"

siger Ingemann.³ –

¹ Johan Ludvig Schneider (1809-1870), skuespiller ved Det Kgl. Teater og derudover aktiv som landskabsmaler.

² Privateje (Karl Madsen: Johan Thomas Lundbye 1818-1848, København 1949, nr. 128).

³ Citat fra B.S. Ingemanns "Den største Tankeflugt", der bl.a. optrådte i hans Folkedands-Viser og Blandede Digte fra 1842, som Lundbye ejede et eksemplar af. Lundbye citerer dele af samme passage i dagbogen 15. april og 19. oktober 1842.

86. 27 Sept. ^{Handliden} — ^{officielt} Liden skaberne ene vagnede disse klæder, der
havde søgt hos ham, som hos andre, imidlertid den Alde, han var her
maet. Børn, langt bedre, at de slager ham med smertelige Lang-
aler, end at han skulde have at angre, at han havde tilfreds-
stillet dem med en fortrodsomsk Eftersigthed. — Walter Scott. —
Slag vore Trækkene Plesner fra Langeland hos Moder for at
besøge Louise. Den yngste var en ganske kjøn, kvi og pakt Pige
med et godt og barmhjertigt Væsen, men forskjelligt fra Pløvedsteds
mange Døttre! — ^{denne} Disse overførte dem. End af Walter Scott
ene sange — der er intet andet for, jeg maa give efter for Livets
ben, for et taaleløst Liv, der vilde, om ikke fylde med Taarer, saa
sag afvænde de sønlige Pine, som midtst have lagt paa min
Vandøl — eller stride imod, og der bestandig længes, føle
det dybe Lavn efter en trofast Qvindes Kjerlighed, somme dybe
Attnæ, som Naturen har ned lagt i hvert Menneskes bryst. Hvor
vil de min Winterhed blive af — held den, der har indstritt,
appriet jensisk Kjerlighed, hans Hjerte har Træd, men denne
Træd er dykket. Den erhuveres kun ved en haard Selvfors-
agtelles, der dog maa give en magelis Os. Løser ikke Tiden
hæftigt? og saa du skal finde plund. — men naad? —
Louise Nergaard, kan du alt indstritt denne Strid? Plas ogsaa
dit Hjerte banket hæftigt og dræbt om Lykke paa Jorden?
Eller er du af de talige, hvem Livets skænske Kænde kun let har
kerant? — Jeg gys for Livets skæb, selv i Kjerlighed —

28 Sept

Idag var Skolepilles Schindler hos mig, han gik der, da
han var det lille Anlag, jeg har staaende af Bonds gaarden
mellem Vinderad og Kassemasse, at han havde imod at
se en velvedligeholdet Bonds gaard malet, han kunde
ikke finde de rette Linier i Tagene kjæmpe — derimod syn

tes hen bedre om saadanne Bysninger, naar de ere forfaldne, 97.
krumme og brastfaldige. Jy veed meget vel, der har været en
Tid, da man gik saa lidt, at selv den smaaeste Bysninger
faldt faldige Blankeværker o s v fandtes at være interessante
Emner for Maleren. Jy kommer derud til at tænke paa,
at det rigtigste er sørgeligt at see, naar alt næsten, hvad
Naturen offerer bliver presset ind i det delte, saa man
næsten til at gaa til Lemningerne fra en tidligere Periode,
men hvorfor fremstille dem i en yndelig Tilføjelse - Jy
finder, det er Malerens Blyd at give sin Tid saaledes min-
deligt, han kan jo dog ikke lade sine sig fra den gæst, jy mener
Landskabs og Genremaleren fornuftig, derfor har han
gaaet Prosaen saa nær som muligt, inden et træde saa meget
som en Tadbrød inden for Paesien's hellige Encerker. Og
selv i det afstumpede, carakterløse fluerdays Liv gives der
dog endnu Træk, som Kunstneren kan benytte, meget mere
i Borden's Liv. Dog er det ikke som alt det kjæmpe, alt
det karakteristiske gaar mere og mere tabt inden at jy kan
sine, hvad gæst vi paa i stedet. Der naar hen til f. Ex den sin-
ple Maade Borden tidligere har smiglet sine Bysninger,
Pante, Vagne, ja endog Phaen havde en indhygget Rødt klæ-
de over Vristen og Halslinningen paa hans Skjorte var
indtænkt, da finder man nu knap Spor deraf. Fordelingen
af Møblerne i deres Stuer var saa endommeligt, ogsaa
den bliver efterhaanden forandret, Bænkene og Tæe maa
ikke sjældent lige for Tapet - o s v. Det kan rigtig nok
skjæde mig i Hjertet, det er som at Nationalitet skal ud-
trydes, ja selv Frøjsjællen paa de forskjellige Stænder, hvad

88 vel notat, Fæltes udviklingen stunder til. Klavert kan måske
finde det rigtigst, men Hjertet kan ikke gledes derover. Blis-
ser Borden civiliseret og raffineret tages han al sin En-
sommelighed, Trøsttythed - med Nationaldragten tages han
sine Lagn og Minde, og hvad faar han i stedet for: Hjæ-
stedsnæs halve Samfund og hele Fordærvelse. Der gives
Diedlikke, naar jeg kunde ønske Kraft til at hamme den store
Maskines Gang, men det maa være min Blindhed, der
gjør at jeg ikke kan see, at den dog danner Udviklingen frem
med rolige og sikre Skridt, om end det for mig ser ud, som
den havde taget Magten fra Styreren og faar i rasende Fart
med Odelæggesen. Dog tror jeg at den store Mester har visst
indset det. Det er dog et stort for usædvanlige Kræfter, der
halde tilhænge i Løbet. Til disse Kræfter lægger jeg vist mine
aringe, thi jeg sees hellere tilhænge end frem, og tror dog at gøre
min Nytte. Ingen Skabning er henfat fra Jorden uden i
et vist Øjemed, selv med den allermindste Ting en Takke
fra Gud her faar! siger Angemund.

30 Sept

Reisen til og fra Noddygaard

Ved at see i min Tegnebog og ved at læse et Par Breve, jeg har
skrevet til Louise L. kan jeg maaske skrive lidt om min Reise,
der dog gav mig mangen Nødsel, jeg gjorde vilde minde.
Det var den 23 August, en sand Festdag, at Louise og jeg aarst
med Dagvognen herfra. I Noeshilde gik jeg hen til Provst Gad
for at bringe Frøken Laura Pleum en Blisken fra Louise,
saa her saa jeg hende først, den gode Børn, som jeg senere har
talt med hos Mader. Jeg glæder mig naar Gang jeg læser
et godt Menneske at kjende, af dem er der dog mange.